

deraf; thi om det end skal erkjendes, at der kan forekomme Tilfælde, hvor en saadan Afvigelse kan være baade retfærdig og billig, kan dette dog ikke føre videre, end til at der bør kunne tilstedes Undtagelser, men ikke til som Regel at opgive det Princip, hvis Rigtighed man har erkjendt. Der turde være saameget mindre Anledning dertil, som de betegnede Tilfælde ville blive sjældnere ved den omhyggeligere og mere sagkyndige Behandling, der i Fremtiden forhaabentlig vil blive disse Spørgsmaal tilbeel.

Naar der i Afsnittet om Afstyning er givet det for skadeligt Bando Afledning gjældende Princip den Begrænsning, at der ikke skal paahvile dem, der have Nytte af den af anden Mand paa deres Grund foretagne Afstyning, nogen Forpligtelse til positiv Deeltagelse i Anlægets Omkostninger, da har denne Afvigelse vistnok fundet sine Modstandere i Udvalget, men ligesom denne Afvigelse ialtsald er i en mere negativ Retning, saaledes har Modstanden maattet bøie sig for den Betragtning, at saalænge Afstyningen endnu ikke har vundet en mere udbredt Anerkjendelse hos den overvelende Deel af Landbrugere, har det sine store Betænkkeligheder at tvinge Nogen til at give directe Bidrag til kunstige Foranstaltninger, som de ikke forlange og maa skee ikke erkjende som nyttige. Derimod har Udvalget fundet det fuldt berettiget paa en mere indirecte Maade at fremme Afstyningen ved igjennem den pecuniære Interesse at tilskynde dem, der kunne have middelbar Fordeel af saadanne Anlæg, til at deeltage i deres Bekostning, og der er fundet Anledning til ogsaa at lade denne Tanke gjøre sig gjældende i det i § 13 omhandlede Tilfælde, saavel til Sagens egen Fremme, som for ikke at stille større Fordringer til Statskassen end nødvendigt, og for at gjøre Nytte med de bevilgede Midler i saa stort Omfang som muligt. Der har ogsaa i Udvalget været reist Spørgsmaal om at benytte denne Paragraph som Udgangspunkt for videre gaaende directe Foranstaltninger fra Statens Side til Afstyningens Fremme; men ligesom man ikke kunde opnaae Enighed om den, man burde gaae, saaledes maatte det erkjendes, at man i

denne Retning meget let vilde komme udenfor Lovudkastets Hensigt og Omraade.

Men det, hvori Bando Lovgivningens visnok lader meest tilbage at ønske, og den Retning, hvori Landvæsenets Fremskridt eller dog Landmændenes Bevidsthed om den Landbruget iboende Udviklingssevne raskest er gaaet forud for Lovgivningen, er Bandoets Afbenyttelse og Fordringen om at see de kunstige Hindringer for Bandoets Afledning og Afbenyttelse fjærnedes, som det ved de hidtil givne lempeligere Midler ikke har været muligt at hæve, endstjøndt det fra alle Sider erkjendes, at de burde hæves.

Med Hensyn til Afbenyttelsen af Bandoet erkjender Udvalget tilvisse baade det naturligt Begrundede og det historiskt Berettigede i, at det er en uadskillelig Deel af Principet for den hele Bando Lovgivning, at Bandoets Afledning er det Absolute og dets Afbenyttelse det Tilfældige; men uden at tabe dette af Syne har man dog ikke kunnet overse, at Betingelserne paa mange Steder i Landet, og navnlig i den Deel, hvor Naturen har anvist Landmanden de færreste Hjælpemidler, ere saadanne, at de begge kunne trives ved hinandens Side, og der gives ikke saa Tilfælde, hvor Afbenyttelsen af Naturen er givet en saa ubetinget Overvægt over Afledningen, at Klagerne over en mangelfuld Lovgivning i denne Retning ikke kunne afvises som ubesleiede. Udvalget har i denne Hensigt stræbt at give de alt i Anordn. af 29de Juli 1846 og Lovens af 16de Marts 1851 anvendte Retregler en saadan Udvikling, at de kunne udfolde deres Livskraft; og det er dette Forsøg, Udvalget har den Ære at forelægge Thinget i sin Bearbejdelse af Udcastets § 14.

Hvad endelig angaaer de ideligt gjentagne Fordringer om Expropriation af de foran betegnede kunstige Hindringer for den frie Disposition over Bandoet, da maa det vel erindres, at man her befinder sig paa en vanskelig og farefuld Jordbund; thi om end Fordringen i sin Almindelighed kan have sin Berettigelse, saa er dens Fyldestgjørelse i det enkelte Tilfælde uadskillelig fra saamegen Usikkerhed og